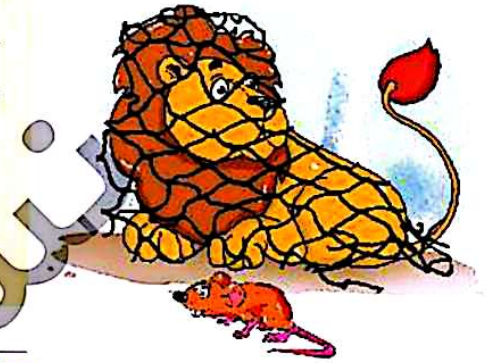

آموختنی‌ها

- ۱ ساخت کلمات مرکب با واژه‌ی «زاره»
- ۲ تقویت فضایل اخلاق به ویژه گذشت
- ۳ انتقال در کلمه با - ربط
- ۴ آشنایی با ضرب‌المثل

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

در عوض: به جای
 خلاص: **رهايي**
 صید: **شکار**
 ناهماهنگی: بی نظمی
 قطعات: قطعه‌ها، تکه‌ها
 متفکرانه: در حال تفکر
 سابق: گذشته، قبل
 فاش: آشکار، ظاهر
 تحجیل: صبر، شکیبایی
 مرور: باز خوانی
 تعلق داشتن: وابستگی داشتن
 وادار کردن: **محور کردن**
 بازیگوش: **شیطان**

بیشتر: **جنگل لرزه**
 موشک: **موشک لرزه**
 خفته: خوابیده
 آشفته: **به‌هم‌ریخته**
 متغیر: **عصبانی**
 یک غازی: بی‌ارزش
 لوس: **خجسته**
 هراس: **جریس**
 وحوش: **جبهه‌بانان**
 مغفرت: آمرزش
 لابه: گریه و زاری
 رحم: **کیشش**
 حول و حوش: اطراف

علوی

کلمات متضاد

خطا = درست	درست = غلط	سخت = آسان
خفته = بیدار	تشویق = تنبیه	بهترین = بدترین
هراسیدن = شجاعت	آخرین = اولین	حقیقت = دروغ
	جدی = شوخی	موفقیت = شکست

کلمات هم خانواده

مغفرت، استغفار	راضی، رضا، رضایت	مربوط، ارتباط، ربط، رابط
رحم، رحمان، رحیم	موضوع، وضع، اوضاع	تکلیف، مکلف
حاصل، محصول	دقیقاً، دقیق	تعلق، متعلق
عوض، تعویض	متغیر، تغییر، تغییرات	موفقیت، توفیق، موفق
	صید، صیاد	میل، لمیال، مایل

شیر و موش

یکی از صفات پسندیده در انسان‌ها کمک کردن است. مهربانی و محبت هیچ گاه فراموش نمی‌شود بلکه به خود ما برمی‌گردد و به قول ضرب‌المثل معروف «از هر دست بدهی از همان دست هم می‌گیری» در شعری که خواندیم نتیجه‌ی لطف و محبت شیر به خودش برگشت و باعث رهایی او از دام صیاد شد. یادمان باشد که کمک کردن به کوچکی و بزرگی نیست

بود شیری به بیشه‌ای، خفته موشکی کرد، خوابش آشفته

شیری در بیشه‌ای خوابیده بود که ناگاه، موشی کوچک خواب او را پریشان کرد.

آن قدر گوش شیر، گاز گرفت که رها کرد و گاه باز گرفت

املا دان

نوشتن یک املا بدون نقطه یا نقطه گذاشتن یک متن بدون نقطه، در تکوین املا بسیار مؤثر است.
الف: با توجه به درس شیر و موش نقاط پاک شده را سر جای خودش قرار بده.

بود شیری نه میشه‌ای، خفته
آن قدر گوش شیر، گاز گرفت
تا که از خواب، سیر شد بیدار
دست برد و گرفت کله‌ی موش
خواست تا زیر پنجه، له کنش
گفت: ای موش لوس یک غازی
موش بیچاره در هراس افتاد
موشکی کرد، خوابش آشفته
که رها کرد و گاه باز گرفت
مغزیر ز موش بد رفتار
شد گرفتار، موش بازی گوش
به هوا برده، بر زمین رفتش
با دم شیر می‌گنی بازی
گریه کرد و به التماس افتاد

ب: ده واژه‌ی دشوار این درس را بدون نقطه بنویس.

لنگه
حصه
اسفند
مه‌ر
حواس
غاری
دخوس
معرف
عوض
حول دجوس

تمرین

۱ بند بادکنک‌های کلمات هم‌آهنگ و هم‌قافیه را به هم وصل کن.

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و هر صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: صیاد می‌خواست شیر را شکر کند.

ب: شیر، موش را لای پنجه‌های دستش له کرد.

پ: واژه «بیزار» مثل «بیزار» است.

ت: کلمه «غازی» با کلمه «قاضی» هم‌آوا هستند.

فهرست چهارم دبستان

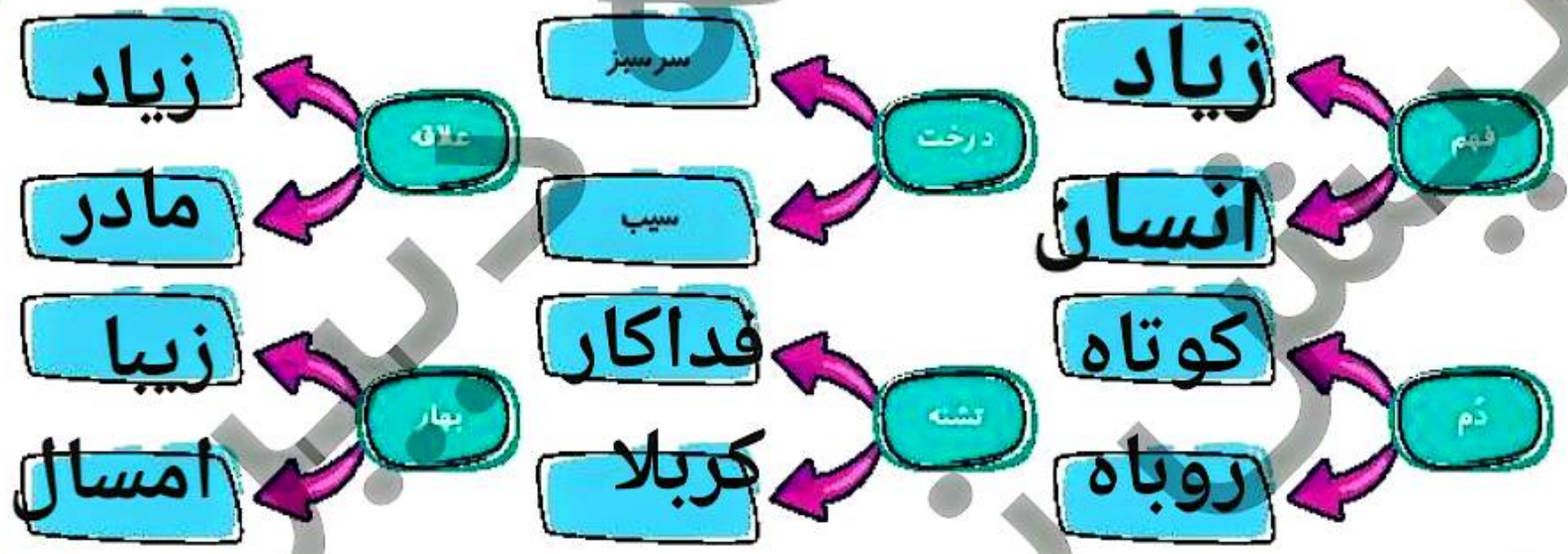
علوی

۲ مانند نمونه جای خالی را پر کن.

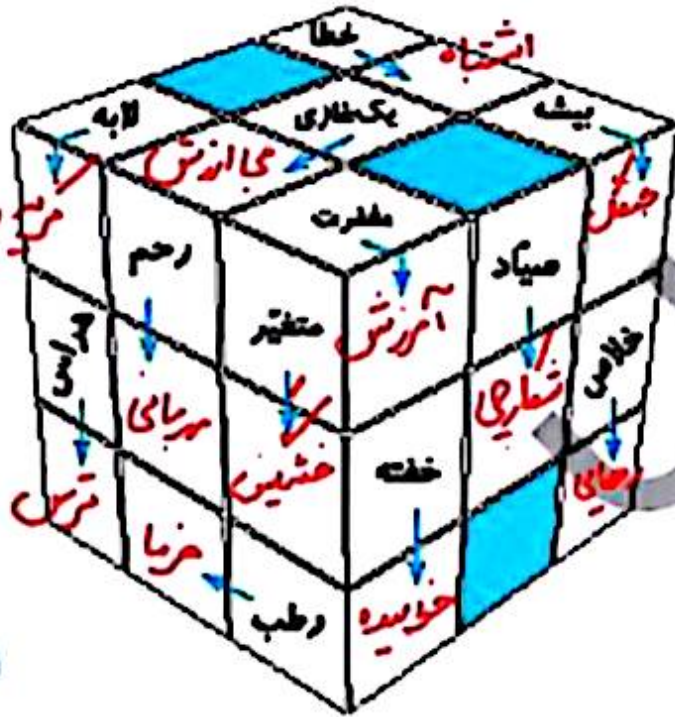
شالی - لاله - علف - پرنج - گندم - سبزه

جایی که علف فراوان دلدرد.	علفزار	←	زار	+	علف
جایی که مرنج زیاد دلدرد.	قشقلوزار	←	زار	+	قشقلی
جایی که لاله زیاد دلدرد.	لاله زار	←	زار	+	لاله
جایی که گندم زیاد دلدرد.	گندم زار	←	زار	+	گندم
جایی که سبزه زیاد دلدرد.	سبزه زار	←	زار	+	سبزه

۴ باهر کلمه مانند نمونه، ترکیبات دیگر بنویس.

در مکعب زیر، جدول را طوری مرتب کن که همه کلمه‌های هم‌معنی، کنار هم قرار بگیرند.

جنگل	مهربانی	خشمگین
خرمای تازه	خوابیده	شکرچی
گریه و زاری	رهایی	ترس
بی‌لرزش	اشتباه	آمزش

شیر و موش → درس پنزدهم

۶ مخالف هر کلمه را بنویس.

تجارت	↔	هراسیدن	↔	درست	↔	خدا
رحای	↔	اسارت	↔	بیدار	↔	خواب

۷ ابتدا و انتهای هر بیت را از روی درس کامل کن.

موش بیچاره در حالت امتاد گریه کرد و به التماس امتاد
 که شاه دعوت شما ، سین موش موش هیچ است پیش شاه دعوت
 تو بزرگی دین حفاظت دارم از تو امید مغفرت دارم
 شیر از این دلبه ، رحم حامل کرد بچه وانمود و موش را دل کرد

۸ با حروف درهم ریخته واژه بساز. (می توانی از یک حرف چند بار استفاده کنی)

مغفرت	متغیر	غازی
-------	-------	------

۹ دو ضرب المثل بنویس که در آن‌ها نام حیوانی به کار رفته باشد.

بیدار چهل مخاع - جمع حمسایه عازیه - تسیر دیری بزرگی

یکی از آن‌ها را به دلخواه نقاشی کن.

به عمده خود دانش آموز

۱۰ در هر گروه کدام کلمه با بقیه فرق دارد؟ آن را مشخص کن و بنویس.

- الف: متغیّر، غایب، تغییر، تغییرات
- ب: اخلاص، خصومت، خلاصه، خلاص
- پ: رحمت، رحم، حمد، رحمان

غایب

خصومت

حمد

۱۱ ابیات زیر را به ترتیب شماره گذاری کن.

- ۳ اتفاقاً سه چار روز دگر شیر را آمد این بلا بر سر
- ۵ شیر چون موش را رهایی داد خود رهلا شد ز پنجه‌ی صیاد
- ۱ موش بیچاره در هراس افتاد گریه کرد و به التماس افتاد
- ۲ که تو شاه وحوشی و من موش موش هیچ است پیش شاه وحوش
- ۴ دام صیاد، گیسو شیر افتاد عوض کرگ، شیر گیر افتاد

۱۲ با توجه به سوالات داده شده، پاسخ مناسب را انتخاب کن.

الف: در کدام گزینه ضرب‌المثل به کار رفته است؟

- (۱) موش بیچاره در هراس افتاد
- (۲) با دم شیر می‌کنی بازی

ب: علت نلراحتی بنین، چه بود؟

- (۱) دیر به مدرسه رسیده بود.
- (۲) با دوستانش قهر کرده بود.

پ: منظور از دش، در بیت درخواست در زیر پنجه، له کنش، کیست؟

- (۱) آفته
- (۲) صیاد
- (۳) شیر
- (۴) موش

ت: کدام گزینه برای پیوستن به صفت بعد از خود نیاز به اتصال یا بی، ندارد؟

- (۱) شاه
- (۲) پنجه
- (۳) پیشه
- (۴) کله

ث: در کدام گزینه صفت به کار نرفته است؟

- (۱) خانم مهربان
- (۲) بوته‌های گل
- (۳) موضوع مهم
- (۴) مرواریدهای سحرآمیز

شیر و موش ► درس پنزدهم

خوانش و پردازش

متن زیر را بخوان و به پرسش‌ها پاسخ بده.

۱۲

در جنگلی سرسبز حیوانات زیادی زندگی می‌کردند. خرگوش سفید کوچولوی جنگل در بین سبزه‌ها جست‌و‌خیز می‌کرد. لاک‌پشتی آرام آرام می‌رفت تا خود را به تخته‌سنگ نزدیک آب برساند. خرس قهوه‌ای کسی دورتر پنجه‌هایش را روی درختی می‌کشید مثل اینکه دنبال چیزی می‌گشت. سنجاب کوچولوی زیبا از شاخه‌ای به شاخه دیگری می‌پرید. گنجشک‌ها در سراسر جنگل جیک‌جیک می‌کردند. صدای دارکوبی که با منقار محکمش به تنه‌ی درخت ضربه می‌زد به گوش می‌رسید.

جغد دانه سلطان جنگل از روی شاخه‌ی درختی بلند حیوانات را نگاه می‌کرد. ناگهان متوجه شد لاک‌پشت به پشت افتاده و هرچه تلاش می‌کند نمی‌تواند خود را به شکم برگرداند. از خرسی که در نزدیکی‌اش بود کمک خواست؛ اما خرس گفت: «وقت ندارم». سنجاب از راه رسید و به لاک‌پشت کمک کرد.

روزها یکی پس از دیگری گذشت تا اینکه روزی خرس در جنگل اسیر دست زنبورها عسل شد و به هر طرف فرار می‌کرد. دنبال برکه‌ای بود تا با رفتن در آب خود را از دست زنبورها نجات دهد در بین راه لاک‌پشت را دید و سراغ برکه‌ای آب را از او گرفت.

لاک‌پشت با مهربانی برکه را نشان داد و گفت «همسری من، کوه به کوه نمی‌رسد ولی آدم به آدم می‌رسد». خرس چیزی نگفت دويد تا خود را به برکه‌ی آبی که لاک‌پشت گفته بود رسانید و درون آب پرید که باعث شد زنبورها از خرس دور شوند. خرس وقتی از برکه‌ی آب بیرون آمد به یاد حرف لاک‌پشت افتاد ولی متوجه منظور او نشد. به همین دلیل به سراغ جغد دانا رفت و موضوع را برایش تعریف کرد. جغد دانا گفت: یادت هست که لاک‌پشت دچار مشکل شد و تو به او کمک نکردی؟ او این رفتار را نادیده گرفت و روزی که کمک خواستی با جان و دل تو را یاری کرد.

- الف: چه جانورانی در این داستان بودند؟
ب: کدام جانور به دانایی معروف بود؟
پ: برای داستان جنگل زیبا، نام دیگری انتخاب کن.
ت: از کدام حیوان داستان خوشتر آمده است؟ چرا؟
ث: ضرب‌المثلی که در این داستان آمده را بیان کن.
ج: آخر داستان را آن‌طور که دوست داری تغییر بده و بنویس.

فهرست چهارم دبستان

